

Makale Gönderim Tarihi: 25.05.2024

Yayına Kabul Tarihi: 01.07.2024

Araştırma Makalesi

SİCİLYALI KORSAN GUGLIELMO DI BELLUOMO'NUN VENEDİK KAYNAKLARINDAKİ TASVİRİ Volkan Dökmeci*

öz

Habsburglar, 1532 senesinden itibaren Koron hücumunu yönetirken, Akdeniz'deki Müslüman korsanlara karşı Hıristiyanlığın savunuculuğunu üstlenen Malta'daki St. Jean Şövalyeleri ve muhtelif milletlerin korsanlarından çokça istifade etmişlerdir. Bu şövalyelerin kadim vatanları Rodos'u Osmanlılara teslim etmek zorunda kalmaları, Üstâdiâzâmlarını İspanya himayesine yöneltmiştir. Başlarda kaynaklarda Sicilya-Siraküza kökenli bir korsan olarak anılan Guglielmo di Belluomo, Koron hücumundan sonra bu şövalyeler arasına kabul edilmiştir. Daha ziyade Sicilya sularında etki sahibi olan bu korsan Akdeniz'deki Müslüman-Hıristiyan korsan çatışmasının tipik bir örneğidir. Akdeniz kıyılarında gerçekleştirdiği yağma faaliyetleri ve hücumlar, Venedik kaynaklarında adının sıkça geçmesine sebep olmuştur. Barbaros ve Sinan Reis'in gemilerine sıklıkla hücum etmiştir. Korsan Belluomo, Koron hücumu sırasında, Güney İtalya'daki tahılın İspanyol askerlerine ikmaline yardımcı olmakla Müslüman düşmanlarının dikkatlerini çekmiştir. Saint Jean Şövalyeleri'nin Üstâdiâzâmi'yla olan yakın ilişkisi de Müslüman-Hıristiyan rekabetinde onu ön saflara taşımıştır. Rodoslu Lütfi Reis bu korsanla mücadele etmek üzere Osmanlı gemilerini seferber etmiştir. Anabolu Balyosu (bir tür yönetici) Alvise Contarini'nin 1533 senesi Mayıs ayında Venedik'e ilettiği haber bu hadiseyi doğrulamaktadır. Palermo'daki Venedik konsolosu Pellegrino Venero ise Belluomo'nun İtalya sularındaki faaliyetlerini yakından takip etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hıristiyan Korsanlar, Maltalı St. Jean Şövalyeleri, Guglielmo di Belluomo, Akdeniz ve Sicilya.

THE PORTRAIT OF SICILIAN CORSAIR GUGLIELMO DI BELLUOMO IN THE VENETIAN RESOURCES

ABSTRACT

By 1532, during the conduct of the attack to Coron, the Habsburgs sizably benefitted from Maltese knights of St. John and the corsairs from various nationalities who assumed to be they defenders of Christianity against Muslim corsairs in the Mediterranean. Those knights' obligation of conceding the ancient patriot, Rhodes to the Ottomans directed their Grand Master to the patronage of Spain. Guglielmo di Belluomo who was primarily memorized as a Sicilian-Siracusian corsair in the sources was accepted to be one of those knights after the attack of Coron. This corsair who had an impact rather in Sicily was a typical example of the Muslim-Christian corsair conflict in the Mediterranean. His plundering activites in the Mediterranean caused his name to be mentioned frequently in the Venetian resources. He frequently attacked to the ships of Barbarossa and Captain Sinan. Corsair Belluomo drew attention of his Muslim enemies with his aid to the grain supply of Southern Italy to Spanish soldiers during the attack to Coron. His close relation with the Grand Master of Maltese knights brought him to the forefront in the Muslim-Christian rivalry. Lütfi Reis, a captain from Rhodes, mobilized the Ottoman ships in order to combat this corsair. The news that Alvise Contarini, Bailo of Nauplia (He is a kind of governor not an envoy) conveyed

* Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Kırklareli/Türkiye, volkandokmeci@klu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6486-8755.

to Venice in May 1533 confirmed this event. As well, Pellegrino Venero, the Venetian consul of Palermo followed closely the activities of Belluomo in the waters of Italy.

Keywords: Christian corsairs, Maltese Knights of St John, Guglielmo di Belluomo, Mediterranean, and Sicily.

Giriş: Korsan Belluomo Hakkındaki Başlıca Venedik Kaynakları ve Ele Aldıkları Konular

Venedik Cumhuriyeti'nin 16. Yüzyıl başlarında Palermo'da konsolos olarak görevlendirdiği Pellegrino Venero'nun Venedik yönetimine yolladığı mektuplar, Sicilyalı korsan Guglielmo di Belluomo hakkında önemli bilgiler sunan Venedik kaynaklarının başında gelmektedir. Sicilya-Siraküza kökenli bu korsanın memleketine düzenlediği ziyaretleri takip eden Venedik konsolosu, onun diğer hangi korsanlarla irtibat halinde olduğu, emrindeki gemi türleri, izlediği güzergâh ve Müslüman korsanlara karşı yürüttüğü faaliyetler gibi konularda önemli malumat sunmaktadır. Osmanlı deniz teşkilat ve örgütlenmesine büyük katkı sağlayan meşhur denizciler Hızır (Barbaros Hayreddin Paşa) ve Sinan Reisler'in himayesindeki korsan gemileri, zaman zaman Belluomo ve diğer Hıristiyan korsanların hedefi haline gelmekte ve bu bağlamda Venedik belgelerine konu olmaktadır. Bahsi geçen konsolosunun korsan Belluomo'yu dikkatle takip etmesinin iki sebebi vardır: Bu sebeplerden ilki, Müslüman korsanlarla mücadele propagandası yapan Saint Jean Şövalyeleri tarafından himaye edilen bunun gibi korsanların bazen din ayrımı yapmayıp Akdeniz'deki Hıristiyan tüccar gemilerine saldırmalarıdır. İkinci sebep ise korsanlar Adalar Denizi'ne ulaşmadan evvel Korfu'daki yöneticilerin önceden haberdar edilmeleriyle alakalıdır. Palermo'daki konsolos bunun için bazen o dönemlerde İspanya'nın idaresi altında bulunan Napoli'deki Venedik temsilcisiyle de irtibat kurmaktadır. Bu yüzden, Venedik'in o dönemde Napoli'de görevlendirdiği konsolosun kaleme aldığı mektuplar da Belluomo'dan bahseden bir başka kaynak olarak gösterilebilir. Otranto'daki Venedik konsolosu Giovanni Roco de Iseo tarafından Venedik'e yollanan mektuplar da aynı korsandan bahsetmektedir. Özetle, Venedik idareci ve temsilcilerinin önem verdiği asıl nokta Akdeniz'deki Hıristiyan-Müslüman çekişmesi ve bunun desteklenmesinden ziyade kendi tüccar gemilerinin himayesidir. Venedik'in tüccarlarını korumaya çalıştığı korsanlardan biri de Guglielmo di Belluomo'dur. Venedik Cumhuriyeti Müslüman-Hıristiyan denizci rekabetinden ziyade kendi ticaretinin himayesi ve düzenli işlemesine odaklansa da söz konusu rekabet onun Akdeniz'deki talihini şekillendirdiğinden dolayı, bu konuda malumat toplamaktan da geri durmamıştır. Hem Hıristiyan hem de Müslüman korsan gemilerini kendi konsolosları aracılığıyla yakından takip etmiştir.

1.Korsan Belluomo'nun Etki Sahası

Korsan sözcüğü, deniz haydudu anlamına gelen "pirat" sözcüğüyle karıştırılmamalıdır. Korsan sözcüğünün İngilizce'de "pirate" şeklinde karşılık bulması ve bu kelimenin yaygın bir şekilde kullanılması, korsan ve pirat sözcüklerinin birbiriyle karıştırılmalarında etkili olmuştur. İngilizce'de "corsair" kelimesinin yaygınlaşmaya başlaması, bu karışıklığı bir nebze de olsa telafi etmiştir. Öte yandan, devletler tarafından

desteklenen korsanlar İngilizce'de "privateer" (devletin müsaadesiyle korsanlık yapan kişi) sözcüğüyle karşılık bulmuştur. Aradaki farkı iyi anlamak için önce korsan sözcüğün etimolojik kökenine bakmak gerekir. Bu sözcük İtalyanca'daki "corsaro" kelimesinden türemiştir. Arapça'ya "kürsân" şeklinde geçmiş, bu dilden de Türkçe'ye aktarılmıştır. Arapça'da "korsar" şeklinde bir kullanım da söz konusudur (Bostan, 2009, s. 17; Kahane vd., 1988, s. 193-196).

16. Yüzyıl'da, korsanlık ve kölelik dönemin güçlü Müslüman ve Hıristiyan devletlerinin iktisat ve siyasetlerinin önemli birer unsuru hâline gelmiştir. Korsanlar muhtelif devletlerin hukuk sistemlerinde deniz haydutlarından farklı muamele görmüşler ve meşru bir statüye kavuşmuşlardır. Korsan ve deniz haydudu için kullanılan "pirat" sözcükleri arasındaki farkı kavrarken, korsanlığı meydana getiren hukukî koşulları incelemek gerekir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:1-Harp gemisinden farklı olarak kişiye ait bir gemi vardır. 2-Korsan harbe taraf olan devletten bir müsaade belgesi almalıdır. 3-Korsan ele geçirdiği ganimetten belirli bir pay almaktadır. 4-Korsanlar savaşta ele geçirildiklerinde, haksız fiil işlememişlerse, savaş esiri statüsündedirler. Deniz haydutlarında da şu hukuki koşullar gözlemlenmektedir: 1-Kişilere ait bir gemi söz konusu olabilir. 2- Deniz haydudu barış veya savaş zamanında, açık denizdeki gemileri, gemilerdeki insanları ve yükleri hedef almaktadır ve onlara karşı zararlı bir eylem gerçekleştirmektedir. Onun bu eylemi bir devletin menfaatinden değil de şahsi menfaatten kaynaklanmaktadır. 3-Deniz haydutluğu bir gemiyi ele geçirmeyi, batırmayı ve ona zarar vermeyi, gemideki mürettebatı ve yolcuları öldürme, yaralama, kaçırmayı ve esir almayı, gemideki yüke el koyma, onu tahrip etme ve ona her türlü zararı vermeyi kapsamaktadır. Bütün bu mukayeseden şu neticeye varmak mümkündür: Korsanlık, harbe taraf bir devletten alınan müsaade belgesiyle yürütülen ve bir devletin menfaatinin gözetildiği bir eylemken, deniz haydutluğunda kişisel menfaat ön plandadır. Deniz haydutluğunda herhangi bir devletten bir müsaade belgesi alınmamıştır. Korsandan farklı olarak, deniz haydudunun öncelikli amacı gemi, gemideki insanlar ve yükü ele geçirmek veya onlara zarar vermektir (Meray, 1962, s. 451; Meray, 1963, s. 106-107). Yukarıda sıralanan hukukî koşullara rağmen, tek tip bir korsan portresi çizmek güçtür. Korsanlığa konu olan milletlerin tarihsel, dinsel, iktisadî, toplumsal, coğrafî, kültürel ve diplomatik koşulları ve bunların ortaya koyduğu farklılıklar da göz önünde tutularak çıkarımda bulunmak daha sıhhatli olabilir.

Napoli, Cenova ve İspanya kıyıları başta olmak üzere Akdeniz'in diğer bütün önemli kıyı ve adalarında yürütülen korsanlık ve esir alma faaliyetleri, düşmanı verimli insan gücünden yoksun bıraktığı gibi, belli bir hizmet ve iş gücü potansiyelinin başka bölgelere aktarılmasını ve fidye yoluyla önemli bir iktisadî birikimin oluşmasını sağlamıştır. Katalunya'dan Mısır'a kadar uzanan farklı etnik ve dinî grupları kapsayan korsanlık ve kölelik ağı, İstanbul, Cezayir, Tunus, Trablusgarp, Malta, Napoli ve Livorno'da önemli gelir kalemleri meydana getirmiş, bu cazip kazanç o bölgelerdeki korsan gemilerini köle ve ganimet avına çıkmaya teşvik etmiştir (Davis, 2004, s. 140). Bununla birlikte, korsanların tek motivasyon kaynağı maddî kazanç değildir. Dinler arası rekabet, kıyı bölgelerinin müdafaası ve deniz bölgelerindeki hâkimiyet de onları teşvik eden diğer unsurlardır. Guglielmo di Belluomo adlı korsan da bu koşullar altında faaliyet yürütmüş, zaman zaman da devlet makamları tarafından korunup kollanmıştır.

Belluomo, memleketi Siraküza'da etkili bir korsandır. Aslen Cenovalı olan bir başka korsan Battista Vacaro, Siraküza Valisi'nden salvokondud (mürûr tezkîresi/seyahat izin belgesi) almak için Sicilya'nın Augusta bölgesine uğradığı bir sırada, kıyıda bıraktığı kalyonunu (galion/galione) karina etmek (Nutkî, 2011, s. 151)¹ ve donatmak (silahlandırmak) için Belluomo'nun yardımına müracaat etmiştir. Siraküza vasıtasıyla bu malumatı edinen Palermo Konsolosu Pellegrino Venero, Vacaro'yu himaye eden Belluomo'nun kalyonu ve diğer iki barçayla Akdeniz'e açılıp yağma yapacağı haberini Venedikli makamlara telaşla iletmiştir (Sanuto, Cilt XLI, 1969, Siraküza'dan yollanan 14 Nisan ve Palermo'dan yollanan 28 Nisan 1526 tarihli mektuplar, s. 432-433). Verilen bu malumata göre, Belluomo'nun etki alanı Siraküza, Augusta ve Cenova arasındadır. Bu bölgedeki bir korsanı hem onarım hem de teçhizat bakımından himaye etmek karşılığında, aynı korsanla Akdeniz'deki yağma faaliyetlerinde işbirliği yapmaktadır.

Hıristiyan gemilere verdiği zararlar sebebiyle Venedik konsolosları tarafından İspanya idaresindeki Sicilya ve Napoli'deki genel valilere şikâyet edilen Belluomo, Akdeniz'de dolaşan Müslüman gemilerini hedef aldığı anda ise dönemin siyasî konjonktürü sebebiyle himaye görmektedir. En büyük desteği de Osmanlılarla Akdeniz'de rekabet eden İspanyollardan ve onların bağlı bulunduğu Kutsal Roma İmparatoru'nun emrindeki diğer yöneticilerden görmektedir. Rodos, Osmanlılar tarafından 1522 senesinde fethedilmeden evvel Belluomo dâhil olmak üzere Akdeniz kökenli pek çok Hıristiyan korsanın sığınağı olmuştur. 1522'den sonraysa İspanya Kralı V. Carlos'un St. Jean Şövalyeleri'ne bahşettiği Malta (Tabakoğlu 2020, s. 106 ve 110) aynı rolü üstlenmiştir. Bütün bu faktörler, yani İspanya, Rodos ve Malta'nın himaye ve destekleri hem Belluomo'nun hem de diğer Hıristiyan korsanların etki alanlarını genişletmiştir. Cenova ve Sicilya kökenli İtalyan korsanlar ile Fransız, Katalan ve İspanyol milletlerine mensup diğer korsanlar Hıristiyan dayanışması altında birbirleriyle ve St. Jean Şövalyeleri'yle sıklıkla işbirliği yaptıklarından dolayı, her bir korsanın etki alanları da bu çerçevede genişlemiştir.

Venedik kaynaklarına göre Belluomo bazen Fransız barçalarıyla Rodos'a uğramaktadır. Ancak bu kaynaklar onun Fransız korsanlar üzerindeki etkisi hakkında doğrudan bir malumat vermemekte, daha ziyade Müslüman gemileri hedef alan bir yağma işbirliğinden söz etmektedir. Mesela; Fransız korsan Jean Fiorin, Belluomo'dan bahseden mektuplarda sıklıkla anılmaktadır. Palermo Konsolosu Venero'nun 28 Nisan 1526 tarihli mektubuyla, söz konusu Fransız korsanın birkaç gemiyle Malta ve Gozo limanlarına uğradığı ve tıpkı Belluomo gibi Müslüman gemilerini yağmalamak için Adalar Denizi bölgesine geçeceği bilgisi Venedik makamlarına iletilmektedir (Sanuto, Cilt XLI, 1969, s. 432). Aynı konsolosun 6 Haziran 1526 tarihli bir başka mektubu, Fransız korsan Fiorin'in Tulon Limanı'ndan iki barçayla ayrıldığını ve Belluomo'nun Marsilya'da ve Provans'ın Villefranche (Villafranche-sur-Mer) mahallinde donatılan Fransız gemilerini ve onlara dâhil olan Malta gemilerini beklediğini bildirmektedir. Adalar Denizi'ndeki Müslüman gemilerini yağmalamaya giden bu filonun bu faaliyetten sonra Marsilya'ya dönerken yolda Venedik gemilerine zarar vermesi Venero'nun Siraküza'lı makamlara şikâyette bulunmasına sebep olmuştur. Söz konusu filoda 20 kadirga, bunlara destek

¹ Karina etme işlemi, geminin bir tarafa yatırılması ve karinasının ortaya çıkarılıp temizlenmesinden ibarettir.

sağlayan Napoli Genel Valisi Don Rimondo Cardona'nın kendi bölgesinden yolladığı bir kalyon, bir Malta kalyonu ve birkaç Fransız barçası bulunmaktadır. Konsolos Venero'nun iletteği üzere filo söz konusu bölgeye gitmeden evvel Palermo'ya uğramıştır. Bu sırada filodaki iki Fransız barçası yük kapasitesi ve nizamıyla konsolosun dikkatini çekmiştir. Konsolos, bu iki barçanın her birinin 150 salme/411 hl (Malavisi, 1844, s. 151)² tutarında yük ve 150 asker kapasiteli olduğunu ve çok iyi nizama sokulmuş topçularla donatıldığını ifade etmiştir (Sanuto, Cilt XLII, 1969, s. 51-52).

2. Korsan Belluomo'nun İşbirliği Yaptığı Diğer Korsanlar

Osmanlı İmparatorluğu ve Kutsal Roma İmparatorluğu arasında 16. Yüzyıl Akdeniz'inde belirginleşen siyasi ve askerî rekabet, Hıristiyan ve Müslüman korsanlar arasında da bir mücadele sahnesi oluşturmuştur. Bu durum Müslüman korsan ve denizciler arasında sıkı bir işbirliği yarattığı gibi, Cenovalı, Fransız, Katalan ve Maltalı korsanlar arasında aynı durumun yaşanmasına neden olmuştur. Rodos'un Osmanlılar tarafından fethinden sonra (Rodos'un fethinden önceki Hıristiyan korsanlar için: Dökmeci, 2020, s. 63-100), St. Jean Şövalyeleri'nin Malta'ya zorunlu göçü söz konusu işbirliğini güçlendirmiştir. Osmanlıların Akdeniz'de konuşlanan korsan ve leventlerin tecrübelerinden istifade etmeleri gibi Habsburglar da farklı milletlere mensup Hıristiyan korsanların denizcilik bilgileri, etki ve örgütlenme becerilerine müracaat ederek bunları denizlerdeki askerî gücüyle bütünleştirmiştir. Aynı dönemde Hızır, Oruç ve Sinan Reis gibi etkin ve güçlü reislerin Akdeniz'de varlık göstermeleri Kutsal Roma İmparatorluğu ve Venedik Cumhuriyeti'ni stratejik çıkarları ve deniz ticaretinin güvenliği bakımından ziyadesiyle endişelendirmiştir. Bu endişe, Hıristiyan korsanların Müslüman denizciler karşısında önleyici ve dengeleyici bir güç unsuru olarak ön plana çıkmalarında etkili olmuştur.

Etki sahibi bir korsan olan Belluomo'yla beraber anılan başlıca Hıristiyan korsanların isimleri Battista Vacaro, Jean Fiorin (Joan/Zuan Florin), Jean Michel (Joan/Zuan Michiele) ve Visconte di Cicala şeklinde sıralanabilir. Cenovalı korsan Battista Vacaro, Belluomo'nun desteğiyle Augusta (Sicilya'da bir bölge) civarında serbestçe dolaşmakta, bazen de Akdeniz kıyılarındaki Müslüman gemilerine düzenlediği hücumlar sırasında ona yardımcı olmaktadır. Palermo'daki Venedik konsolosu Pellegrino Venero, 1526 Haziran ayında Adalar Denizi'ndeki Venedikli görevlileri bu iki korsanın olası hücumuna karşı uyarmıştır. Belluomo'yla irtibat halinde olan Fransız korsan Jean Fiorin ise Tulon kentine ulaşmıştır. O da diğer iki korsan gibi Akdeniz'in Müslüman gemilerini hedef almaktadır. Fransız korsan gemileriyle ilgili haberleri Villafranca ve Marsilya üzerinden takip eden Konsolos Venero, Savoy Dükü'nün Fransız korsanları Adalar Denizi'ndeki Hıristiyan gemilerine zarar vermemeleri konusunda tembihlediğini de belirtip Korfu'daki *Rettore*'nin³ ikaz edilmesini ve tedbirli davranmasını not düşmüştür (Sanuto, Cilt XLII, 1969, Palermo'dan yollanan 6 Haziran 1526 tarihli mektup, s. 51-52).

² Güney İtalya'nın muhtelif bölgelerinde tahıl ölçü birimi olarak, yaygın biçimde ve farklı oranlarda kullanılan salma'nın (çoğulu salme) Palermo'daki ölçüsü, birim başına 274 litre'ye denk gelmektedir.

³ Rettore veya rector Venedik Cumhuriyeti'nin kolonilerine yolladığı yöneticiler için kullanılan bir unvandır. Bkz: Dursteler, 2012, s. 49-50.

Bundan bir sene önce, yani 1525 senesi Aralık ayında Belluomo'nun yanında başka bir Fransız korsan daha görülmüştür. Venedik Donanma *Proveditor Generali* Giovanni Moro, Suluca Adası'ndan (Pitcher, 2007, Harita XIV: Yunanistan ve Ege Denizi Haritası)⁴ yolladığı mektupla, korsan Belluomo ve yanındaki Marsilyalı korsan Jean Michel'in izini sürdürdüğünü yetkili makamlara bildirmiştir. (Sanuto, Cilt XL, Suluca Adası'ndan yollanan 6 Aralık 1525 tarihli mektup, s. 740).

Osmanlı İmparatorluğu'nun meşhur kaptanı derya ve sadrazamı Cigalazâde Sinan Paşa'nın (Şakiroğlu, 1993, s. 525-526) babası Visconte di Cicala da Belluomo'nun tanıdığı simalar arasındadır. Cicala, Palermo Konsolosu Pellegrino Venero'nun 1532 senesi Ağustos ayında Venedik'e ilettiği mektuba konu olmuştur. Konsolosun bildirdiği üzere, Trablusgarp'tan yola çıkan Cicala, Belluomo ve Saliva'ya (Cenovalı başka bir korsan), ait üç kalyon Akdeniz'de seyreden Müslüman gemilerini yağmalamıştır. Cicala Messina'ya ulaştığında beraberinde ganimet olarak Osmanlılara ait 14 yük gemisi (schierazzo), 120 esir ve 40.000 duka değerinde mal getirmiştir (Sanuto, Cilt LVI, 1969, Palermo'dan yollanan 15 Ağustos 1532 tarihli mektup, s. 907-908).

3. Venedikli Görevlilerin Korsan Belluomo ve Taifesi Hakkında Topladıkları İstihbarat

1500'lü yılların başlarında, İtalya'nın siyasî kaderini tayinde ortak hareket eden Venedik Cumhuriyeti ve Fransa, 1521-1526 tarihli İtalya Savaşı'nın sonucunda, Kutsal Roma İmparatorluğu'yla ateşkes imzalamak konusunda mutabakata varmışlardır. Aynı dönemde Habsburgların etki ve nüfuz alanındaki Güney İtalya'da meydana gelen korsan faaliyetleri ve bu korsanların, bilhassa Habsburgların himaye ettikleri Cenovalı korsanların düzenledikleri akın ve yağmalar, Venedik Cumhuriyeti'ni Kutsal Roma İmparatorluğu'yla zaman zaman karşı karşıya getirmiştir. Korsan Belluomo ve himayesindeki korsan Vacaro da böyle bir tesir oluşturmuşlardır. Bu iki korsanın gemisi, Doğu Akdeniz'e akın düzenlemek üzere, 1525 senesinin Aralık ayında yola çıkmışlar, yolda karşılaştıkları Venedik gemilerine zarar vermiş ve mallarını yağmalamışlardır. Bir ay sonra Marsilya'ya dönmeleri de beklenmemektedir. Venedik'in Palermo Konsolosu Pellegrino Venero da meseleyi Sicilya Genel Valisi'ne şikâyet ederken bir yandan da o korsanların izlerini sürmüştür. Nisan ayında Siraküza'dan Belluomo hakkında istihbarat toplamıştır. Oradan Belluomo'nun Malta ve Gozo sularında görüldüğü ve Vacaro'nun ise Siraküza Valisi'nden seyrüsefer müsaade belgesi aldığı ve Augusta'ya (Sicilya) seyrettiği malumatını edinmiştir. Palermo'dan Venedik'e ulaşan haberlere göre, korsanlar Venedik gemilerine ateşkes dönemi sırasında zarar vermişlerdir ve kati surette cezalandırılmaları icap etmektedir. Bütün bunlar yaşanırken, Katalan bir tüccar, iki korsana ait barçanın Augusta Limanı civarında görüldüğünü söz konusu konsolosa ihbar etmiştir. Palermo konsolosunun şikâyetlerini dinleyen Sicilya Genel Valisi de o korsanları yakalamaktan memnun olacağını ifade etmiştir. Korfu'daki alay komutanlığı da Napoli Konsolosu vasıtasıyla bir korsan pergendesine karşı uyarılmıştır. Aynı dönemde 16 fusta ve 4 kalyatayla Cerbe'den çıkan Sinan Reis, tahıl merkezi Trapani'den yola çıkan tahılla yüklü iki Biscay'lı gemiyi Favignana Adası civarında batırınca, o sıralar tahıl tedariki konusunda

⁴ Modon'un güneyindeki adadır. Suluca, Spetses ve Sapienza isimleriyle de anılmaktadır.

büyük sıkıntı yaşayan Venediklilerin endişesi ikiye katlanmıştır (Sanuto, Cilt XLI, 1969, Siraküza'dan yollanan 14 Nisan ve Palermo'dan yollanan 28 Nisan 1526 tarihli mektuplar, s. 432-433).

Civar bölgelerde görülen Hıristiyan ve Müslüman bütün korsanları yakından takip eden Konsolos Venero, 1526 senesi Haziran ayında korsan Belluomo ve Vacaro'nun birer kalyonla Siraküza'da olduğunu tespit ederken, bir başka korsanın daha izine rastlamış; korsan Jean Fiorin'in iki barçayla Tulon'da görüldüğünü kayda geçirmiştir. Aynı konsolosun Venedik'e ilettiği habere göre, Sinan Reis'in 26 fustasının Passero Burnu, Hızır Reis'in 20 fustasının Messina'ya bağlı Faro mahalli civarında bulunması, o sularda seyreden Hıristiyan korsanları kısmen dizginlemiş, tedbirli davranmaya zorlamıştır (Sanuto, Cilt XLII, 1969, Palermo'dan yollanan 6 Haziran 1526 tarihli mektup, s. 51-52).

Venedik tüccar gemilerinin emniyetini güvenceye almak adına Belluomo ve korsan taifesinin izini süren Donanma *Proveditor General*'i Francesco Pasqualigo, 1531 senesinde Capodoro (Altın Burun) Limanı'nda rastladığı Matteo da Ragusa adlı bir reisten dil almış, onun beyanatını Venedik'e iletmıştir. 17 gün evvel Messina'dan ayrıldığını söyleyen bu reis, oradayken Belluomo hakkında bazı bilgiler edinmiş ve bunları *Proveditor General* Pasqualigo'ya takdim etmiştir. Onun verdiği malumata göre Messina'da kalyonunu tamir ettiren Belluomo'nun yanında daha küçük bir kalyon daha vardır. Bu kalyonun başında Ferrara Dükü'nün himaye ettiği Andrea de Elia adlı başka bir reis bulunmaktadır. Rüzgaraltı (sottovento) yönünde ilerleyen iki Ceneviz kalyonu da onlara muhafızlık etmektedir. Bu dört gemi, Doğu Akdeniz adalarından Cenova'ya tahıl taşıyan kiralık gemiler olarak kaydedilmiştir (Sanuto, Cilt LIV, 1969, 8 Ağustos 1531 tarihinde Andros Adası'ndan yollanan mektup, s. 628-629).

Pasqualigo'nun Hıristiyan korsanlarla ilgili takibi meşakkatli bir süreçtir. Bir yandan da Müslüman korsanların izini sürmektedir. General onların izini sürerken, İşkiros Adası'ndan yola çıkan iki Müslüman fustası Karistos Limanı'na uğramış ve oranın Hıristiyan halkından zorla peksimet temin etmiştir. Giovanni di Napoli (Anabolulu Yannis) adlı başka bir reisten bu malumatı öğrenen Pasqualigo, ikaz etmek için Korfu ve Zakintos'a ulaşmaya çalışmıştır. Ancak yolda birtakım aksilikler yaşamış, erzakı yetmeyince Anabolu'dan peksimet temin etmeye çalışmıştır. Peksimet ücretinin 2/3'ünü ödeyip 1/3'ünün Korfu'daki Balyos (bir tür yönetici) tarafından karşılanmasını Venedik makamlarından rica etmiştir. Dümenini Zakintos ve Korfu'ya yöneltmesinin diğer bir sebebi de peksimet teminidir. Malya (Malea/Benefşe) Burnu'nda bulunan ve Zakintos'a muhafızlık eden gemiler oradaki peksimeti tüketince, dışardan gelen buğdayın yeni ulaştığı Korfu'ya yönelmiştir (Sanuto, Cilt LIV, 1969, s. 629-630).

Belluomo'nun gemisinin kapasitesi ve kim tarafından himaye edildiğiyle ilgili bilgiler Venedik'in Palermo Konsolosu Pellegrino Venero tarafından Venedik'e iletilmiştir. Konsolos, Belluomo'nun gemisinin 1000 botte /640 ton (Lane, 1966, s. 357; Brummett, 1990, s. 3)⁵ yük kapasiteli olduğu, gemisine St. Jean şövalyeleri'nin bayrağını

⁵ Botte, Venedik tarafından kullanılan bir ölçü birimidir. Bir şarap fıçısının içine konulan malın ağırlığı, fıçının ağırlığıyla birlikte hesaplanır. Lane, *Venice and History* adlı kitabında bu ölçü biriminden bahsetmektedir. Lane 1 "botte"nin 640 kilogram olduğunu hesaplarken Venedik tarafından kullanılan, 600 kilograma tekabül eden "Girit bottesi"ni esas almıştır. Fıçının içine konulan malın ağırlığını gösteren bu oran, 15. yüzyılın ilk yıllarından itibaren geçerlidir. Lane, Girit "botte"sine, yani 600 kilograma, fıçının kendi

astiği ve bu korsanın Rodos'un fethinden sonra Malta'ya taşınmak zorunda kalan Üstâdiâzâm'ın himayesine mazhar olduğu gibi önemli bilgiler vermiştir. Üstâdiâzâm'ın Sicilya üzerinden asker ve eşyalarıyla Malta'ya nakli de aynı döneme denk gelmiştir. Konsolosun verdiği başka bir malumata göre, Sicilya Genel Valisi dördü Sicilya Krallığı'na, üçü St. Jean Şövalyeleri ve ikisi Monaco Beyi'ne ait olan 9 kadirgayla beraber 12 Ekim 1530 günü Palermo'ya ulaşmıştır. Bu gemiler Rodos Üstâdiâzâm'ını ve onun Palermo'da bulunan bütün askerlerini Malta'ya götüreceklerdir. Üstâdiâzâm'ın büyük gemisi ve ona eşlik eden diğer gemilere mühimmat ve levazimat yüklenmiştir. Belluomo da ona eşlik etmektedir. Konsolos, bu korsanın Üstâdiâzâm'a muhafızlık ettikten sonra, Akdeniz'deki Müslüman gemiler üzerine akın düzenleyeceği malumatını da işitmiştir (Sanuto, Cilt LIV, 1969, Palermo'dan yollanan 13 Ekim 1530 tarihli mektup, s.129).

Aynı konsolos, Üstâdiâzâm'ın Ekim ayı sonlarında Sirküza'ya uğradığını ve Belluomo'nun ona eşlik etmeye devam ettiğini yazmaktadır. Konsolosun kaydettiği malumata göre, Üstâdiâzâm 24 Ekim 1530 tarihinde 3 kadirga, 2 kalyon ve kendi büyük barçasıyla birlikte, Malta'ya gitmek üzere Siraküza'dan ayrılmıştır. Bütün birliğini ise orada bırakmıştır. Belluomo'nun kalyonundaysa 400 adam vardır. Şövalyelerin tasarrufundaki paraları taşıyan bu gemi, demir toplarla güzelce donatılmıştır. (Sanuto, Cilt LIV, 1969, Palermo'dan yollanan 18 Kasım 1530 tarihli mektup, s.225-226). Korsan Belluomo, şövalyelere usulen eşlik etse de aynı senenin Aralık ayında Malta'ya değil, Adalar Denizi'ne yönelip akınlara başlamıştır.

4. Korsan Belluomo'nun Yağma Faaliyetleri Sırasında Akdeniz'in Vaziyeti

Korsan Belluomo'nun olası zararlı ve yağmacı faaliyetleri, Adalar Denizi'nde görev alan Venedik Donanma *Proveditor General*'i Giovanni Moro'yu harekete geçirmiştir. General, 1525 senesi Kasım ayında Değirmenlik/Milos Adası'ndayken (Bostan, 2003, s. 179-180)⁶ Venedikli makamlara Belluomo hakkında malumat vermiştir. Söz konusu malumata göre, kendisi İspirlonga Adası'ndayken (Spinalonga/Kalidon:Yunanistan'ın güneyi) Belluomo'nun işbirlikçisi olan korsan Jean Fiorin'in İsfakiye (Sfachia/Sfakia) Limanı⁷ çıkışlı iki küçük gemiyi Değirmenlik Adası civarında yağmaladığını öğrenmiştir. Korsan Fiorin daha sonra, gemisini karina etmek için, Milos Adası'nın kıyısına yanaşıp karaya ayak basmıştır. Yanında bir barça ve bir cerme (zerma)⁸ vardır (Cerme için Bkz: Erol, 2012, s. 182). O arada General Belluomo ve Jean Michel'i bulmak üzere, Anabolu'dan ayrılıp Değirmenlik Adası'nın yolunu tutmuştur. Korsan Jean Michel'in yolda rastladığı, İstanbul'a gitmekte olan Ceneviz barçası generale bu korsanlar hakkında bilgi vermiştir. Generalin anlattığına göre, söz konusu korsanlar başlarda Venedik gemi ve mallarına dokunmazken, sonradan her şeyi yağmalamaya başlamışlardır. Ancak

ağırlığını da eklemiştir. Fıçının ağırlığını, içine konulan malın ağırlığının %8'i olarak hesaplamıştır. Bu durumda ulaştığı sonuç, 648 kilogram olmalıdır. Ancak, Lane net bir orandan, 640 kilogramdan söz etmektedir.

⁶ Eğriboz Adası'nın güneydoğusunda yer almaktadır. Kiklad ada grubuna dâhildir.

⁷ İsfakiye, Girit'in batısında yer alan bir limandır.

⁸ Cerme veya cerm, büyük gemilerin mallarının tahliyesinde veya karaya oturan gemilerin halatlarla çekilip kurtarılmasında kullanılan silahlendirilmiş kayık türüdür. Memlûkler zamanında Nil Nehri'nde kullanılmış ve daha sonra Akdeniz'e yayılmıştır.

General Moro izini sürdüğü bu korsanları bir türlü bulamamıştır (Sanuto, Cilt XL, 1969, Değirmenlik Adası'ndan yollanan 12 Kasım 1525 tarihli mektup, s.740). Aralık ayında Paşa Adası'nda⁹ bulunan Moro, Belluomo'nun izini sürmeye ve Venedik makamlarını bilgilendirmeye devam etmiştir. Söz konusu korsan ve taifesinin zararlı faaliyetlerine karşı birkaç kadırgayı muhafız olarak Malya Burnu'na (Çuha Adası'nın kuzeyindedir) bırakmış ve Andrea Doria'nın bir kalyonuna binip seyrüsefere devam etmiştir. Bir yandan Müslüman korsanlarla ilgili gelişmeleri de takip etmektedir. Gemisine zarar verdikleri gerekçesiyle Venedikli yetkilileri Osmanlı makamlarına şikâyet edip Cumhuriyet'in gemilerini yağmalamayı sürdüren Mistan/Bosdan Reis, bu korsanlardan biridir. (Sanuto, Cilt XL, 1969, Paşa Adası'ndan yollanan 4 Aralık 1525 tarihli mektup, s.740). Giovanni Moro, Anabolu'dan peksimet temin ettiği sırada, Balyos Pietro Bragadin'in çabalarının sonuç verdiğini ve yağmacı Müslüman korsan Mistan/Bosdan Reis'in padişahın iki ulağı tarafından Selanik'te prangaya vurulup ata bindirilmek suretiyle İstanbul'a götürüldüğünü haber almıştır (Bertel, 2012, s. 59).

Zakintos'a da uğrayan General Giovanni Moro, Başvardiyan Giovanni Battista Giustiniani'yi Grimani adlı gemiyi Belluomo'nun elinden kurtardığı için takdir etmiştir. İskenderiye'ye gitmekte olan bu geminin reisiyse Giovanni Fortin'dir. Generalin Belluomo dâhil olmak üzere üç korsanı yakalama emriyle Kefalonya'ya yolladığı  başvardiyan (sopracomito) da Korfu'ya gelmişler ve Belluomo'nun altı saat önce Kefalonya'dan ayrıldığını, yani onu altı saat farkla kaçırdıklarını haber vermişlerdir. Moro, korsanları kovalamak icap eder diye 3 küçük baştardayı ve lüzum durumunda 600 botte (384 ton) kapasiteli bir barayı donatmak gerekebileceğini Venedikli makamlara hatırlatmıştır. Giovanni Battista Grimani ve Giovanni Battista Giustiniani adlı başvardiyanlar ve diğer birkaç şahsın emrindeki kadırgaları muhafız vazifesiyle Malya Burnu'na bıraktığını da aynı makamlara iletmiştir (Sanuto, Cilt XL, 1969, Zakintos'tan yollanan 8 Aralık 1525 tarihli mektup, s.741).

Belluomo ve himayesindeki korsan taifesi, Müslüman korsanlarla karşılıklı mücadele içindedir. Konsolos Pellegrino Venero, bu mücadelenin vuku bulduğu sahayı ve boyutunu gözler önüne sermektedir. 1526 senesi Haziran ayında onun kaydettiği üzere, Müslüman korsan İskenderiyeli Moro (?), yanındaki 20 fustayla beraber Cerbe'ye dönerken Belluomo'nun himayesindeki korsan Vacaro'ya ve Belluomo'nun kalyonuna rastlamıştır. Moro'nun emrindeki nefler (göke olabilir) bunlarla çatışmış ve bu korsanlar çatışmanın sonunda, daha önce kendilerinden alınan üç küçük gemiden birini Moro'dan geri almaya muvaffak olmuşlardır. Fustalar başka bir yerde de Trablusgarp'tan gelen bir kalyonu esir almışlardır. Belluomo ve Vacaro'nun ise Adalar Denizi'ne akın düzenlemeye hazırlandıkları iddia edilince ve iki Fransız korsan barçası o bölgeye yönelince, Korfu'daki Venedikli yöneticiler Napoli ve Messina aracılığıyla uyarılmışlardır (Sanuto, Cilt XLII, 1969, Palermo'dan yollanan 13 Haziran 1526 tarihli mektup, s.52-53).

1530 senesi Ekim ve Kasım aylarında stdzm'a Malta'ya geçişi sırasında, Palermo ve Siraküza boyunca eşlik ve muhafızlık eden korsan Belluomo'nun aynı senenin Aralık ayında Malta'ya uğramadan Adalar Denizi'ne geçtiği Palermo Konsolosu Pellegrino Venero tarafından Aralık ayında Venedik'e bildirilmiştir. Pellegrino'ya 22 Aralık'ta

⁹ İyon Adaları'ndan (Yedi Adalar'dan) biridir. Malya Burnu civarında yer almaktadır.

Siraküza'dan ulaşan haberlere göre, Belluomo'nun kalyonu ile yanında bulunan Reis Montalto'nun emrindeki diğer bir kalyon söz konusu bölgeye yönelmişlerdir. İspanyol ve İtalyanlar da Müslüman filolarının olası bir akınına karşı tedbir almışlardır. Padişahın donanmayla denize açılma ihtimaline karşı İspanyol askerler Sicilya'ya muhafızlık ederken (Tabakoğlu, 2019, s. 122)¹⁰, Napoli askerleri Cenova'nın güneydoğusundaki Livorno ve Viareggio kentlerinde toplanmışlardır (Sanuto, Cilt LIV, 1969, Palermo'dan yollanan 29 Aralık 1530 tarihli mektup, s.293).

1531 senesi Aralık ayında da Hıristiyan gemileri Rodos ve Episkopi¹¹ kıyılarına ve o civardaki Müslüman gemilerine zarar vermişlerdir. Bu malumatı Venedikli makamlara Zakintos'tan ileten Donanma *Proveditor General*'i Francesco Pasqualigo, aynı senenin Ağustos ayında Hıristiyan ve Müslüman korsanlar arasındaki çatışmayı ve onların yağma faaliyetlerini kaydetmiştir. Onun aktardığı malumata göre, Mağribli iki fusta Zakintos Adası çıkışlı çok sayıda barkayı Glarentsa (Pedani-Fabris, 1994, s. 616-617; Lane, 1973, s. 151)¹² civarında kovalayıp altısını esir almış ve 50 kadar kişinin mallarını yağmamıştır. O bölgenin muhafazasında görevli Lorenzo Sanudo ve Andrea Duodo adlı muhafız reislerin Korfu'ya giden ve küçük gemilerden oluşan bir kafileye emirlerindeki gemilerle eşlik ve muhafızlık etmek zorunda kalmaları sebebiyle bölge korumasız kalmış ve söz konusu hadise meydana gelmiştir. Pasqualigo bu karışık ortamda İstanbul'a fevkalâde elçi olarak yollanan Pietro Zeno ve muhafız kadirğası Bemba'yı müdafaa etmekle vazifelendirilmiştir. Bemba adlı geminin Venedik'ten ilettiği emre riayet eden Proveditor, Sanuda adlı bir kadirğa ve Korfu'dan gelen başka bir kadirğayı muhafız olarak elçinin yanına vermiştir. Yanında 16 kadirğa ve 2 fustayla Zakintos civarında korsanlara karşı emniyeti sağlayan Pasqualigo, emrinde olup Rodos Berzahi'na yolladığı Paolo Bianco adlı reisten önemli haberler almıştır. Bu reis, Malta ve civarından ayrılan ve korsan Belluomo'yu da taşıyan 9 kadirğa ve 2 fustanın denize açılıp Rodos Berzahi'na ulaştığı, oranın birkaç küçük muhafız gemisini ele geçirdiği ve Episkopi (Fischo) kıyısına çıkıp çok sayıda kişiyi esir aldığı malumatını vermiştir. (Sanuto, Cilt LIV, 1969, Zakintos'tan yollanan 17 ve 24 Ağustos 1531 tarihli mektuplar, s. 579).

Francesco Pasqualigo'ya Belluomo hakkında önemli malumat sunanlardan biri de 29 Ağustos (1531) sabahı Zakintos Adası'na varan Giovanni da Milo adlı bir reistir. Kurutulmuş et yüklediği gemisiyle 29 gün önce İstanbul'dan yola çıkan reis, Müslüman korsan Moro (?) Reis'in yanında 7 kadirğa ve 2 fusta bulunduğunu ve o fustalarının Korsan Belluomo'nun eline geçtiğini bildirmiştir. Gemi reisinin verdiği malumata göre, kendisinin İstanbul'dan yola çıktığı anda Moro Hisarlar'ın oradan ayrılmıştır. Korsan Moro, nef (göke olabilir), yük gemisi ve başka türde gemilerden oluşan 120 gemiye eşlik etmektedir. Bu gemiler, İskenderiye'ye götürülecek top, ok, kürek ve başka cepaneleri yüklenmiştir. Onlardan önce 100 küçük muhafız birliği olarak önden ilerlemektedir.

¹⁰ İspanyolların himayelerindeki Sicilya'da 1510 senesinde düzenli bir filo kurdukları tahmin edilmektedir. Bu filo Sicilya kıyıları ve Kuzey Afrika arasındaki geçidin güvenliğini sağlamak gibi önemli bir rol üstlenmiştir. Filoda genelde on kadirğa bulunmuş, bu sayı farklı dönemlerde artıp azalmıştır. Söz konusu filoda 1531'de beş kadirğa, 16. Yüzyıl'ın ikinci yarısında yirmi kadirğa ve 1576'da on sekiz kadirğa bulunmaktadır.

¹¹ Episkopi, bir liman köyüdür. İyonya Adaları'ndan biri olan Kalamos Adası'nda yer almaktadır.

¹² Glarentsa (Chiarenza, Chiarentza, Clarenza, Clarentsa, Clarence) Mora Yarımadası'nın kuzeybatısında yer almaktadır. Zakintos Adası'nın hemen karşısında yer alan kıyı kentidir.

Moro İskenderiye'ye ulaştığında söz konusu kadirga ve fustaları Adalar Denizi'ne geri yollamak zorundadır. Bu gemilerin kapudanı da onun oğludur. Bahsi geçen gemi reisi, Değirmenlik (Milos) Berzahi'nda iki Calabria fustasına (Hiristiyan korsanlara ait olmalı) rastlasa da onlardan pek zarar gormemiştir. Ayrıca, Osmanlı fusta reisi (korsan) Yusuf Reis'in (Cusaffa) Selanik Kırfezi'nde olduğunu işitip Pasqualigo'ya bildirmiştir. *Proveditor* Pasqualigo, Malya Burnu'nda görevli muhafız gemileri de dâhil olmak üzere sadece 8 kadirgayla Zakintos Adası civarının emniyetini sağlamakta güçlük çektiğini Venedikli makamlara iletmiştir (Sanuto, Cilt LIV, 1969, s. 579).

5. Guglielmo di Belluomo'nun Koron Kuşatmasındaki (1532-1534) Rolü ve Etkisi

Belluomo 1532 senesinde Cerbe'de karşımıza çıkmaktadır. Palermo Konsolosu Pellegrino Venero, o senenin Haziran ayında Venedik makamlarına bu korsanla ilgili önemli bilgiler vermiştir. Verilen malumata göre, Belluomo'nun buğdayla yüklü 3000 *salme*/8220 hl kapasiteli kalyonu Cerbe'de iki aydır beklemesine rağmen taşıdığı malı satış emri alamamıştır. Korsan gitmek üzereyken Tunus Sultanı Mevlây Hasan onun yükünün 1/3'ünü satın almak için bizzat adamını yollamıştır. Bu malumat Belluomo'nun sadece Hiristiyanlığı temsilen akınlar yapan bir korsan olmadığını, tahıl satışı üzerinden ticaret yaptığını da ortaya koymaktadır. Ancak, taşıdığı buğdayın Müslüman gemilerinden yağmaladığı bir ganimet malı mı olduğu yoksa tahıl ambarı Güney İtalya'dan veya başka bir yerden temin edilen bir ticaret malı mı olduğu hususunda herhangi bir malumat verilmemiştir. Konsolos Venero, Belluomo'yu bu kez "korsan" (*corsaro*) ibaresiyle değil de "reis" (*capitano*) unvanıyla anmıştır. Kayzer'in Başkomutan Andrea Doria önderliğinde tertiplediği 1532-1534 tarihli Koron kuşatmasında Belluomo'nun kısmen görev alması "reis" unvanıyla anılmasında etkili olmuş olabilir. Venero'nun verdiği bilgilerden Belluomo'nun köle ticareti yaptığı konusunda fikir edinmek mümkündür: Cerbe'den Sicilya'nın Mazara del Vallo kenti civarındaki buruna geçen Belluomo, beraberinde Mağribli birkaç köylü ve siyahilerden oluşan esirler getirmiştir. Söz konusu konsolos, bahsi geçen korsanın pek yakında Doğu Akdeniz'e geçeceğini Palermo civarında birçok kişiden duyduğunu da yazarak Venedik makamlarından Girit'teki *rettore*'leri ve Korfu'yu haberdar etmelerini rica etmiştir (Sanuto, Cilt LVI, 1969, s. 621 ve 623). Belluomo'nun elinde kalan buğdayın akıbeti 1532 senesi Ağustos ayında açıklığa kavuşmuştur: Konsolos Venero, korsanın elindeki buğday yükünü Palermo İskelesi'ne boşalttığını yazmaktadır (Sanuto, Cilt LVI, 1969, Palermo'dan yollanan 22 Haziran ve 8 Ağustos 1532 tarihli mektuplar, s. 906-907).

1532 senesinin Temmuz ayında Konsolos Venero tarafından Venedik'e ulaştırılan istihbarat, Belluomo hakkında birtakım belirsiz bilgiler ihtiva etmektedir. Konsolos, bu korsanın gemisinin Palermo civarından geçtiğini haber alsa da onun rotasının neresi olacağından pek emin değildir. Korsanın kısa süre önce bulunduğu Cerbe Adası ile ara sıra akın tertiplediği ve yağma faaliyetlerinde bulunduğu Adalar Denizi olmak üzere iki ihtimal arasında kalmıştır. Konsolos, Kayzer majestelerinin Başkomutanı Andrea Doria'nın Civitavecchia kentine uğradığını, Papa'yla görüşüp daha sonra Napoli'ye geçtiğini, Roma'dan 3000 ve Napoli'den 2000 asker talep ettiğini not düşmüş, mevcut donanmanın 16 kadirga, sekizi büyük karaka (*carachie grosse*) olan 40 büyük gemiden (gerisi kalyon olmalıdır) ibaret olduğu, bunlara Cenova'dan 40 kadirga daha

eklenmesinin beklendiği, Napoli ve Civitavecchia'dan zahire ve Palermo'dan peksimet temin edileceği gibi kıymetli bilgiler vermiştir. Bu donanmanın rotası ise Dıraç, Yunanistan ve Mora Yarımadası şeklinde tahmin edilmiştir (Sanuto, Cilt LVI, 1969, Palermo'dan yollanan 10 Temmuz 1532 tarihli mektup, s. 810-811). 1532 senesi Ağustos ayında da Belluomo'nun Adalar Denizi'ne yöneleceğinden emin olunmuş ve bu malumat aynı konsolos tarafından teyit edilmiştir. Verilen malumata göre Belluomo'nun kalyonu, Başkomutan Andrea Doria'nın emrinde bahsi geçen bölgeye seyredecek olan donanmada muhafız gemisi olarak görev alacaktır. Söz konusu donanmanın 32 kadirgası 1532 senesi Ağustos ayından evvel Messina'ya ulaşmıştır ve donanmada toplam 42 kadirga ve 40 harika büyük gemi ve 15.000 piyade bulunacaktır. Fakat güzergah mevzusu belirsizliğini korumuş, bu kez Selanik tahminine vurgu yapılmıştır. Ancak henüz ay dolmadan Belluomo'nun güzergâhı netleşmiştir. Onun kalyonu korsan Visconte di Cicala ve Salva ile Adalar Denizi'ne seyredecektir (Sanuto, Cilt LVI, 1969, Palermo'dan yollanan 10 Temmuz, 8 ve 15 Ağustos 1532 tarihli mektuplar, s. 906-908).

Koron kuşatma hareketinin gerçekleştiği döneme dâhil olan 1532 senesi Aralık ayında, Belluomo'nun kalyonu ve onun emrindeki diğer Hıristiyan korsanların gemileri Adalar Denizi sularında seyretmektedir. Konsolos Venero aynı dönemde Belluomo'nun kalyonunun Müslüman korsan Moro tarafından Rodos Berzahı civarında ele geçirildiğini haber vermektedir. Konsolos, Belluomo'nun emrindeki iki geminin Trablusgarp'tan yola çıkıp Adalar Denizi'ne ulaşacakları ve Koron kuşatması sırasında Donanma Başkomutanı Andrea Doria ve bu Hıristiyan korsana yardımcı olacakları istihbaratını almıştır. Ancak o iki gemiyi yakın zamanda henüz görenin olmadığını da eklemektedir. Venero'nun ilettiği malumata göre, İspanyol askerleri çoktan Mora Yarımadası sularındadır. Balyabadra (Patras) Osmanlıların inşa ettiği istihkâm sayesinde sağlam ve ele geçirilmesi zor bir kale olarak görülünce, İspanyollar İnebahti'ya yönelmişler, hisarın orada lağım kazarak 600 Osmanlı askerinin kaybına sebep olmuşlar ve o kaledeki topları alıp götürürken yağmalayacakları erzak bulamamışlardır. Koron'a ise 1300 İspanyol askeri ayak basmıştır. Güney İtalya buğdayının o bölgedeki ordu ve donanmaya nakli ve fiyatındaki yükseliş, Venedik Cumhuriyeti ve Palermo'daki Konsolos Venero'nun korsanlık dışında takip ettikleri diğer önemli husustur. Zira, Cumhuriyet bu bölgeden kendi nüfusu için epey tahıl tedarik etmek adına bu ürün üzerinden ihaleye sunulan birçok satış sözleşmesine alıcı sıfatıyla talip olmuştur. Tahılın tedarikiyle ilgili endişe, Cumhuriyet ve konsolosunun korsanlık ve yağma faaliyetlerini daha dikkatli ve korumacı bir tavırla takip etmelerine sebep olmuştur (Sanuto, Cilt LVII, 1969, Palermo'dan yollana 12 Aralık 1532 tarihli mektup, s. 437-438).

1533 senesi Nisan ayında Belluomo'dan tekrar haber alınmıştır. Konsolos o dönem Belluomo'nun kalyonunun Messina'dan Barselona tarafına geçtiği, bu korsanın Malta tarafından eskisi kadar desteklenmediği, üstelik Üstâdîâzâm'ın ondan pek memnun olmadığı gibi önemli bilgileri Venedik'e ilettiği. Venedik ve konsolosunun tahıl konusunda yukarıda bahsi geçen endişeleri de doğru çıkmış ve Sicilya Genel Valisi bütün buğday sözleşmelerini ihaleye kapatmıştır. Tedarik Tunus ve Cezayir üzerinden de devam etmiştir. Konsolos Tunus'tan Palermo'ya ulaşan 15 Nisan 1533 tarihli bir mektuptaki bilgileri de Venedik'e ulaştırmıştır. Bu mektuba göre, 1533 senesinde henüz İspanyol nüfuzu altında bulunan Halkulvâdî (Goletta) Limanı'ndan (Şakiroğlu, 1997, s.

375-376)¹³ 14 İspanyol fustası denize açılmıştır. Cezayir'den zahire nakleden birkaç küçük İspanyol gemisi, karşılarna çıkan ve İskenderiye'ye gitmekte olan Galiçya'lı bir gemiyi alıkoymuşlar ve Annabe'den tuz temin ederek bu gemiye yüklemişlerdir. Daha sonra da Tunus'tan buğday yükleyeceklerdir. Bahsi geçen mektupta İspanyolların anavatan ve hâkim bölgelerden (Güney İtalya'dan) Annabe'ye yolladıkları küçük Hıristiyan gemilerin başındaki reislerinin paradan başka bir dertleri olmadığına vurgu yapılmaktadır. Söz konusu reisler, aynı nedenden ötürü, yurda dönüşte gemilerine pek de iyi olmayan tohum (buğday tohumu), yün ve başka birçok emtia yüklemişlerdir. Baş rakip ve düşmanları Hızır Reis ise 35 fusta ve 7 kadirgayı Cezayir kıyısına çekirmiş, müdafaa durumunda beklemektedir. Tunus Sultanlığı'ndaki çok sayıda Türk Cezayir'in o mahalline firar etmiştir. Tunus'tan kaçan esirler ve Cezayir'e yolu düşen başka şahıslar, yolda rastladıkları diğer şahıslara o bölgenin pek müstahkem ve sağlam olduğunu ve iyi korunduğunu söylemişlerdir (Sanuto, Cilt LVIII, 1969, Palermo'dan yollanan 28 Nisan 1533 tarihli mektup, s. 368-369).

Konsolos Venero, 1533 senesi Nisan ayında Messina'dan gelen haberlerle, 2000 *salme*/ 5480 hl buğday, çok sayıda cephan ve top ve Sicilya Genel Valisi'nin birliğinde hizmet edecek 500 piyadeyi taşıyan iki barçanın Koron'a yollanacağını öğrenmiştir. Kurdoğlu'nun komutasında bulunan 40 hazır kadirganın Sakız Berzahi'nda nöbet tuttuğu, Müslüman korsan Moro'nun Kayzer donanma gemilerinin üzerine yürüdüğü, İspanyolların kıyılara çok sayıda süvari yığıdıkları, öncesinde strateji için üç mühendisin (kale mühendisinin) o bölgeye yollanmasını bekledikleri, bunların dönüşüyle sefer stratejisi hakkında alınacak karardan haberdar olacakları gibi başka hususlar hakkında da malumat edinmiştir. Konsolosa iletilen malumata göre, Kayzer bütün teçizat ve her türlü tedarikin 1533 Aralık ayı içinde temin edilmesini emretmiştir. Bir süre sonra da asıl karara varacaktır. Konsolos Venero, Palermo'dan da bilgi toplamıştır: 1500 *salme*/4110 hl kapasiteli, 100 kişiyi taşıyan bir kalyon ile aynı ölçüye sahip ve her türlü alet edevatla yüklü bir barça, Müslümanlara zarar vermek amacıyla Doğu Akdeniz'e seyretmek için Napoli'den Palermo'ya gelmiştir. Kalyon Sicilya Krallığı'nın himayesindeki Don Francesco Nicardo adlı reise aitken, barça Sardanya'lı birinindir. Ancak bunlar kuşatmaya yardım etmeden firar etmişlerdir. Beyrut veya İskenderiye'ye gitmek istedikleri rivayet edilmiştir. Osmanlı korsanı Sinan Reis ise Koron kuşatmasının ve Belluomo gibi Hıristiyan korsanların yaptıkları yağmaların misillemesi olarak Favignana Adası'nın (Sicilya civarındadır) kıyısında zuhur etmiştir. Yanında 5 kalyata ve 4 fusta vardır. O sıralar Ali Yusuf (Aliuth/Alisuff) adlı Osmanlı reisi (Sanuto, Cilt LVIII, 1969, Indice-Index, s. 792) 5 yelkenli, 3 kalyata ve 2 fustayla Cerbe Adası'ndan çıkıp Sinan Reis'in yanına, yardıma gelmiştir. 5 fusta da Tunus'tan çıkıp ikisine katılmıştır. İlaveten 19 yelkenli nizama konmuştur. Sinan Reis, Sicilya Krallığı topraklarını epey yağmalayıp zarara yol açmıştır. 30.000 duka'yı yanlarına alıp Napoli'den uzaklaşan Yahudi kökenli bu iki korsan, Palermo'nun iki mil uzağındaki Arenella'ya (Siraküza) yağmaya gelmişlerdir. Hiç kimsenin oraya gitmesine müsaade edilmemiştir. Başka bir Osmanlı korsanı önden gelmiş, bir karaveleyi ele geçirmiş, harp ettiği barçanın reisini öldürmüş, karaveleyi de liman önünde yakmıştır (Sanuto, Cilt LVIII, 1969, Messina'dan yollanan 22 Nisan 1533 tarihli mektuplar, s. 368-369).

¹³ Hızır Reis'in emrindeki donanma, 1534 senesinde bu kenti Tunus'la birlikte ele geçirecektir.

Belluomo'nun zararlı faaliyetlerinden bahseden diğer bir kaynak, Balyos (bir tür yönetici) ve Komutan Alvise Contarini ve konsey üyelerinin 1533 senesi Mayıs ayında Anabolu'dan Venedik'e yolladıkları muhtelif mektuplardır. Bu mektuplarda anlatıldığı üzere, o dönem Anabolu ve civarında veba hastalığı zuhur etmiş, bütün askerler tepelik alanlara kaçınca kıyılar savunmasız kalmıştır. Bu da bölgenin yöneticisi olan Alvise Contarini ve konsey üyelerinin olası bir korsan akınına karşı teyakkuza geçmelerine sebep olmuştur. Halkın erzak temini sıkıntısı sebebiyle kıyıda ayrılıp iç kesimlerdeki bağ ve bahçelik alanlarda yaşamaya başlamaları üzerine, kıyıda ayrılanlara para ödeme ve beş sene geri dönmekten men edilme gibi cezalar uygulanmıştır. Askerlere ücret ödeme konusunda sıkıntı yaşanınca bölge halkı onlara biraz peksimet, şarap ve para tedarik etmiştir. Contarini ve konsey üyeleri 17 Mayıs'ta Sakız'dan gelen bir firkateden Anabolu konsey üyesi Antonio Barbaro'nun aynı yerden yolladığı 9 Mayıs tarihli mektubu teslim almışlardır (Sanuto, Cilt LVIII, 1969, s. 556-558).¹⁴ Barbaro, bu mektubunda Rodoslu Reis Lütfi Bey'in (Salihlioğlu, 1963, s. 246; İpşirli, 2003, 234-236; Öztuna, 1963, s. 86)¹⁵ Belluomo'nun kalyonunu bulmak için 10 kadirga ve 2 fustayla denizde devriye gezdiğini bildirmiştir. Aynı mektuba göre Lütfi Reis, Barbaro ve yanındaki diğer kişileri Sinan Reis ve Turgut Reis'in korsan fustalarına esir olmaktan kurtarmıştır. Lütfi Reis'in kurtardığı Venedik kadirgalarıyla birlikte esir alınanlar İzmir'de serbest bırakılmışlardır. Kaçan o korsanların yanındaki esirler ise Sakız'da kalmıştır ve durumlarının çözüme kavuşması için sadarettten gelecek emir beklenmiştir. Aynı mektupta bildirildiği üzere, Koron kuşatması sırasında Mora kıyılarına muhafızlık eden Osmanlı askerlerinin sayısı artırılmıştır. Askerin bulunduğu her bir bölgeye üstüğü bezi (carisea/carisca/cáriazi) ve takviye kuvvet nakledilmiştir. Denizden müdafaa için de 36 gemiden oluşan bir Osmanlı filosu da Limni Adası'nın Kastro (Castri/Castro) mahalline seyretmiştir. (Sanuto, Cilt LVIII, 1969, 18 ve 26 Mayıs 1533 tarihleri arasında Anabolu'dan yollanan mektuplar, s. 553-554).

¹⁴ Anabolu konsey üyesi Antonio Barbaro, Sakız'dan yolladığı 9 Mayıs 1533 tarihli mektupta kendisi ve yanındakilerin Müslüman korsanların nasıl hücumuna uğradıklarını ayrıntıyla anlatmıştır. 9 Nisan ve 3 Mayıs tarihleri arasında esir tutulan Barbaro ve diğer kişiler, mektupta anlatıldığı gibi, Barbaro'nun pek habis (scleratissimo) diye nitelendirdiği korsanlar tarafından keskin aletle yaralanmış, dövülmüş ve işkenceye maruz kalmışlardır. Barbaro'nun seyahati, Başkomutan Vincenzo Capello'nun emriyle, EGINE (Ayena) Adası'na (Atina kenti yakınlarında bir adadır) gitmesiyle başlamıştır. Vazifesi oranın Rettore'si Simon Ferro'yu teftiş etmek ve onun sebep olduğu yolsuzluk davalarıyla ilgilenmektir. Başvardiyan Giusto Gradenigo'nun dümeninde olduğu Gradeniga adlı kadirgayla seyahat etmiştir ve Başvardiyan Gabriel Curzolano'nun idaresindeki Curzolana adlı kadirga onlara muhafız olarak eşlik etmiştir. 11 Mart'ta söz konusu adaya ulaşan Barbaro, söz konusu rettore'nin defterde (evrakta) sahtecilik yaptığını tespit edip, bununla alakalı 190'dan fazla davayı incelemiş, söz konusu yöneticinin suçlu olduğuna kanaat getirmiş ve yetkili sıfatıyla hukukî süreci başlatarak aleyhinde dava açmıştır. Dönüşte kadirgaları 3 kalyata, 1 fusta ve 2 pergendenin önce üç el falkonet atışıyla pruva kısmından darbe almışlar ve topları çalışmaz hâle gelmiş, sonra ok ve çakmak tüfeği atışıyla yaralanmışlardır Barbaro atılan ok sebebiyle boyun ve kalça bölgesinden yaralanmıştır. Yanındaki Papaz Giovanni Moravia, aldığı ok darbesiyle vefat etmiştir. Hücum eden gemilerin başında Sinan ve Turgut Reisler vardır. Barbaro ve yanındakiler esir alındıktan sonra o korsanlara yüklü miktarda fidye ödemek zorunda kalsalar da Lütfi Reis'in yardımına kadar ellerinden kurtulamamışlardır. Bu korsanlar daha sonra Sakız'dan firar etmişlerdir.

¹⁵ Lütfi Bey, Rodos'un fethinden sonra kalenin tamir ve muhafazasıyla görevlendirilmiştir. 1527'den itibaren "Rodos Kapudanı" şeklinde anılsa da "Rodos Sancakbeyi" unvanı almamıştır. Kapudanlık sıfatı, bölgedeki reislere önderlik etmesinden ileri gelmektedir. Daha ziyade "Yanya Sancakbeyi" olarak anılmaktadır.

Venedik'in Palermo Konsolosu Pellegrino Venero, 1533 senesi Temmuz ayında Venedik'in Cenova Konsolosu Martino Zenturione'yle (Centurione) haberleşmektedir. Zenturione, İspanyol ve İtalyan askerlerin Koron'u kuşatan Kayzer donanması için ne gibi hazırlıklar yaptığından bahsetmiş, Andrea Doria'nın iki ve Belluomo'nun bir kalyonunun Modon'a yardım etmenin dışında, Modon, İnebahtı ve başka bir bölgeyi kuşatmaya hazırlandıklarını öne sürmüştür. Venero'nun takip ettiği diğer bir husus da Cerbe etrafında dolaşan Sinan Reis'in emrindeki fustaların Venedik'in küçük gemilerine hücum etmeleri meselesidir. Sinan Reis'in Koron veya Adriyatik tarafına geçeceği istihbaratını almıştır ve bu konuda an be an malumat toplamıştır. Müslüman korsanların Venedik gemilerine hücumu hem Venedik Cumhuriyeti hem de Palermo konsolosu nezdinde Osmanlı denizcilerine sergilenen tutumu olumsuz hâle getirmiştir. Cumhuriyet ve konsolosu Hıristiyan korsan Belluomo'ya karşı her zaman tedbirli olsalar da Koron kuşatması sırasında onu büyük bir tehlike olarak görmemişlerdir. Hatta Venero, Andrea Doria ve Belluomo'nun kalyonlarının Modon, İnebahtı ve diğer bir bölgeyi kuşatma ihtimalinden bahsederken "Tanrı onlara zafer bahşetsin!" (Dio li doni vitoria!) cümlesini kurmuş, Koron kuşatmasını desteklediğini açıkça ifade etmiştir. Cerbe Adası'ndan çıkıp Venedik gemilerine hücum eden Mağrib çıkışlı fustalar için ise "Tanrı onları yerle yeksan etsin!" (Dio li sconfondi!) cümlesini zikrederek beddua etmiştir (Sanuto, Cilt LVIII, 1969, Cenova'dan yollanan 12 ve 18 Temmuz ve Palermo'dan yollanan 21 Temmuz 1533 tarihli mektuplar, s. 586-587).

Konsolos Venero; Messina, Palermo ve Napoli'de yürütölen hazırlıkları şöyle özetlemiştir:

"Doria'nın 15 kadirgası (Guazzo, 1544, s. 170v-171r)¹⁶ Messina Limanı'na ulaştı. Bunların 12 tanesi peksimet almak için buraya geldi. Bir tanesi de Koron'a döndü. Başka bir kadirga da donanmanın yardım ulaştıracağını haber vermek üzere başka bir tarafa gitti. En az 2000 salme/5480 hl kapasiteli 5 büyük muhafız gemisi (nefi) Napoli'den toplanan 2500 İspanyol piyadeyle Messina Limanı'na ulaştı. Bir o kadar piyade de burada (Palermo'da) var. Mühimmat yükleyip gemilere binecekler. Peksimet ve mühimmatla yüklü gemiler Messina'ya gitmek üzere bu sabah yola çıktılar. İspanya'nın 19 kadirgası Mağrib yolundan döndüler ve buraya gelmeleri bekleniyor. Peksimet alır almaz yola çıkacaklar. Vardıkları kesin değildir." (Sanuto, Cilt LVIII, 1969, s. 587).

Konsolos, Cenova'dan aldığı mektuplara istinaden Venedik'e şu malumatı iletmiştir:

¹⁶ Doria'nın yanında 15 kadirga ile üçü kalyon ve diğer üçü karaka olan 15 büyük gemi bulunmaktadır. Bu filo, Koron kuşatmasına takviye kuvvet ve erzak yardımı ulaştırmak üzere 2 Ağustos 1533 tarihinde Sicilya'dan ayrılmıştır. Bu gemilerde bol sayıda İspanyol ve İtalyan piyade ve süvarinin yanında epey cephaneye taşınmaktadır. Piyadelerin bir bölümü Napoli'den toplanırken, süvarilerin bir kısmı da farklı İtalyan bölgelerinden getirilmiştir. Bu askerî kuvvetler, Doria'ya muhtemel zafer konusunda cesaret ve ümit vermişlerdir.

“Yanında 4 kadirga bulunan Antonio Doria ile Donanma Başkomutanı Prens (Andrea) Doria'nın an be an varmaları bekleniyor. Ayın 18'ine (Temmuz 1533) gelinse de Doria henüz varmamış.” (Sanuto, Cilt LVIII, 1969, s. 587).

Osmanlı gemilerinin takviye kuvvetleri konusunda da şu malumatı eklemiştir:

“Koron'a en az 20 gemi geldiği, 20 tane geminin de İstanbul'dan gelmesini bekledikleri söyleniyor.” (Sanuto, Cilt LVIII, 1969, s. 587).

1533 senesinin Temmuz ayında Napoli ve Messina'dan bilgi toplayan Konsolos Venero Belluomo'nun Koron kuşatmasına bizzat iştirak edeceğini öğrenmiş, kuşatma hazırlıkları ve korsanın bu hazırlıklardaki rolü hakkında Venedik'i bilgilendirmiştir. Verilen malumata göre, farklı bölgelerden Messina'ya peksimet yollanması emredilmiştir. Venero, 4000 kantar peksimetin donanmaya yollanmak üzere Palermo'dan yola çıkacağını da belirtmektedir. Yine konsolosun bildirdiği üzere, Barcelona'dan gelecek 19 kadirga Palermo'dan peksimet alıp Messina'ya bıraktıktan sonra Mağrib sularına yönelecektir. Başkomutan Doria, emrindeki kalyon, 45 kadirga ve iyi durumdaki 20 büyük gemiyle (nefle) Messina'ya ulaşmıştır. Belluomo'nun kalyonu da yanındadır. 20 gün içinde de Palermo'ya gelmeleri beklenmektedir. Doria, Napoli'den 2500 piyade toplamıştır. 1500 piyade de Palermo'dan alacaktır. Çok sayıda erzak, demir toplar ve başka mühimmatlar götürmüşlerdir. Palermo konsolosu Kayzer donanmasının hedefinin ne olacağını da tartışmaktadır. Modon ve Eğriboz ihtimalleri ön planda olsalar da Palermo'da bulunan Kayzer taraftarı Cenovalıların Venedik donanmasının güçlü olmadığı söylentisini çıkarmaları ve Venedik toprakları olan Zakintos ve Kıbrıs'ın hedef olma ihtimalinin dile getirilmesi konsolosu epey endişelendirmiştir. Bunun üzerine, konsolos da hemen Korfu'yu durumdan haberdar etmiştir. Üstelik, Venero, Mağrib'in iki ezeli rakibi Osmanlılar ve İspanyollar arasındaki bu çatışma döneminde Venedik'in Mağrib Kadirgaları Komutanı'na dikkatli olması ikazında bulunmuştur. Sicilya'daki tahıl sözleşmelerinin iptal edilme veya yüksek fiyattan ihaleye sunulma ihtimali, yukarıda bahsedildiği gibi Venedik'i endişelendirmeye devam etmektedir. Öte yandan, Sinan Reis'in emrindeki 12 fusta Messina'nın Faro bölgesi¹⁷ kıyılarında dolaşarak Kayzer'in donanma hazırlıklarını gizlice takip etmektedir. Konsolos Venero da bu gelişmeleri dikkatle gözlemleyip önemli hadiseleri Venedik'e sürekli bildirmeyi ihmal etmemiştir (Sanuto, Cilt LVIII, 1969, Napoli'den yollanan 13 Temmuz, Messina'dan yollanan 16 Temmuz ve Palermo'dan yollanan 28 Temmuz 1533 tarihli mektuplar, s. 601-602).

Guglielmo di Belluomo hakkında bilgi verenlerden biri de Dhuka isimli bir tüccardır. Ticaret için İspanya, Fransa ve Papalık kıyılarına sıklıkla giden bu tüccar o dönemde Osmanlılar için epey casusluk edip haber taşımıştır. Bu haberler Hıristiyan korsanlar hakkında bilgiler de içermektedir. İşleri için Cenova'ya da uğrayan söz konusu tüccar/casus, İspanya'nın 15 kadirga ve 1 kalyonunun orada bulunduğu bilgisini Osmanlı yetkilileriyle (Ergirikasrı Sancakbeyi'yle) paylaşmıştır. Andrea Doria'nın emrindeki bu gemiler, Barbaros Hayreddin Reis ve onun emrindeki diğer reislerle mücadelede kullanılmıştır. Siraküza'da İspanya himayesinde bir kalyon ve bir barça hazır edilip Belluomo'nun emrine verilmiştir. Belluomo bu dönemde, yani 1530'lardan sonra

¹⁷ Faro veya Peloro Burnu denen bu bölge Messina'da, Sicilya Adası'nın kuzeydoğusunda yer almaktadır.

korsandan ziyade St. Jean Şövalyesi unvanıyla anılmaya başlanmıştır (Isom-Verhaaren, 1996, s. 303-306 ve 312).

Doria ve Belluomo'nun kalyonları Koron kuşatmasından önce Volos/Golos Körfezi ve Sisam/Susam Adası (Kastro-Tigani) arasında uzanan dar berzahta görölmüşlerdir. (Guerrazzi, 1864, s. 293). Etrafı irili ufaklı birçok adayla çevrili olan bu berzahta seyreden kalyonlar, Osmanlı filosunu fark ettiklerinde altı topla ateş açmışlardır. Az sayıda topla ateş açılmasının sebebi top sayısının yetersiz olması değildir. Zira Doria idaresinde kanon, kulverin ve farklı türde 60'tan fazla tunç top bulunduğu halde hepsini kullanmamayı tercih etmiştir. Osmanlı kapudanesine topla hücum edip filoya yeteri kadar zarar verebilmişlerdir. Doria'nın komuta gemisini fark eden Osmanlı gemileri de su kesiminin altına ateş açarak gemiyi batırmaya çalışmışlardır. Açılan deliğin tam zamanında üstü�üyle kapatılması sayesinde gemi batma tehlikesini atlattı. Osmanlılar Doria'nın gemisinin dümenini devre dışı bırakıp, sevk ve idaresine zarar vermek için bilhassa pupa kısmını hedef almışlardır. Gemideki toplar bu atışlardan hasar alsalar da Osmanlılar gemiyi batırmaya muvaffak olamamışlardır (Cerezeda, 1871, s. 368-369). Belluomo'nun kalyonu İspanya'nın 1535 tarihli Tunus Seferi'ne (Tracy 2002, s. 145-149; Tabakoğlu 2019, s. 27-29) de katılmıştır. Doria'nın, Portekiz ve Malta'nın top atışlarıyla İspanyol kadırgalarına destek veren seçkin kalyonlarının yanında, Belluomo'nun gemisi de söz konusu çıkartma harekâtında hazır bulunmuştur (Navarrete, 1842, s. 178).

Sonuç ve Değerlendirme

16. yüzyılın siyasî ve iktisadî koşulları korsanlık faaliyetlerini tetiklemiştir. Akdeniz boyunca seyreden, kıymetli mallarla yüklü zengin tüccar gemileri hem Müslüman hem de Hıristiyan korsanları cezbetmiştir. Akdeniz'de yoğun bir şekilde ticaret faaliyeti yürüten Venedik tüccar gemileri bu korsanların yağmalarına maruz kaldıklarından ötürü, korsanlık meselesi Venedikli yöneticilerin resmî yazışmalarına sıklıkla konu olmuştur. Yağmalanan malların belli bölgelerde alıcı bulması ve belli bir iktisadî döngünün oluşması, kıyı ve ada halklarının korsan faaliyetlerini desteklemelerini ve korsanlara sığınak ve erzak temin etmelerini kolaylaştırmıştır. Esirler yoluyla elde edilen fidye geliri ve nitelikli insan gücü de korsanlığı teşvik eden diğer önemli unsurlardır. Bununla birlikte, devletler arası siyasî ve dinî rekabet hem Müslüman hem de Hıristiyan korsanların yöneticiler tarafından himaye edilmelerine, rakibin kıyı ve adalarına akınlar düzenleyip oraları yağmalamalarına sebep olmuştur. Sicilya, Cenova, İspanya, Malta (fetihten önce Rodos) ve Marsilya kıyıları 16. Yüzyıl'ın Hıristiyan korsanlık dünyasının temel merkezleri olarak sıralanabilir. Osmanlıların Rodos'u fethetmelerinden sonra, yani 1522 senesinden itibaren Akdeniz'de seyreden Müslüman gemilere akınlar düzenleyen Guglielmo di Belluomo da bu korsanlardan biridir ve aslen Sicilyalıdır. Fetih sonrasında Malta'ya geçen Saint Jean Şövalyeleri ve Üstâdîzâm bu korsanın baş destekçileridir. Belluomo, aynı dönemde ortaya çıkan Fransız kökenli ve daha çok Marsilya civarında dolaşan muhtelif korsanlarla da iş birliği içinde olmuştur. Onu destekleyenlerden biri de Osmanlıların meşhur sadrazam ve kaptan-ı deryası Cigalazâde Sinan Paşa'nın pederi Visconte di Cicala'dır. Belluomo, yaptığı yağmalar ve Venedik gemilerine verdiği zarar yüzünden başlarda Venedik'in Palermo Konsolosu Pellegrino Venero tarafından Sicilya'nın Genel

Vali ve yöneticilerine şikâyet edilse de Kutsal Roma İmparatorluğu donanmasının 1532-1534 tarihli Koron kuşatmasına dâhil oluşuyla Venedikli yönetici ve konsolosların övgülerine mazhar olmaya başlamıştır. O dönemde korsandan ziyade Saint Jean Şövalyesi olarak anılmaktadır. Andrea Doria'nın bizzat yakınında kalyonuyla donanmaya eşlik etmesi de onun epey itibar kazandığını göstermektedir. Venedikliler kadar Osmanlılar da Dhuka isimli bir tüccar/casus sayesinde bu korsanı yakından takip etmişlerdir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Bertelé, T. (2012). Venedik ve Konstantiniyye: Tarihte Osmanlı-Venedik İlişkileri. (çev. Mahmut H. Şakiroğlu). İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Bostan, İ. (2003). Ege Adaları'nın İdarî, Malî ve Sosyal Yapısı. (ed. İdris Bostan). Stratejik Araştırma ve Etüdler Milli Komitesi Araştırma Projeleri Dizisi 2/2002. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Bostan, İ. (2009). Adriyatik'te Korsanlık: Osmanlılar, Uskoklar, Venedikliler 1575-1620. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Cerezeda, M. G. (1871). Tratado de Las Campañas y Otros Acontecimientos De Los Ejércitos Del Emperador Cárlos V en Italia, Francia, Austria, Berbería y Grecia Desde 1521 Hasta 1545. Tom. 1. Madrid: La Sociedad de Bibliófilos Españoles.
- Davis, R. C. (2004). Christian Slaves, Muslim Masters: White Slavery in the Mediterranean, the Barbary Coast, and Italy 1500-1800. Early Modern History: Society and Culture. (ed. Rab Houston & Edwad Muir). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Dursteler, E. (2012). Çev. Taciser Ulaş Bilge. İstanbul'daki Venedikliler: Yeniçağ Başlarında Akdeniz'de Millet, Kimlik ve Bir Arada Varoluş, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Guazzo, M.(1544). Historie di Tutte Le Cose Degne di Memoria Q Vai dell' Anno MDXXVIII sino Questo Presente Sono Occorse nella Italia, nella Prouenza, nella Franza, nella Picardia, nella Fiandra, nella Normandia, nel Regno di Campagna, nel Regno d'Artois, nella Inghilterra, nella Spagna. nella Barbaria, nella Elemagna, nella Ungaria, nella Boemia nella Panonnia, nella Germania, nella Dalmatia, nella Macedonia, nella Morea, nella Turchia, nella Persia, Nella India, et Altri Luoghi col Nome di Molti Huomini Scientiati, Nouamente con La Giunta et La Tavola Ristampate Scorrette. Venezia (Venedik): Al Segno Della Croce.
- Guerrazzi, F. D. (1864). Vita di Andrea Doria. Vol. I. Milano: Casa Editrice Italiana di M. Guigoni.
- Lane, F. C. (1966). Venice and History. Baltimore: The John Hopkins University Press.
- Malavisi, L. (1844). La Metrologia Italiana ne' Suoi Scambievoli Rapporti Desunti Dal Confronto Col Sistema Metrico-Decimale Del Ragionere L. Malavisi. Modena: Presso I Fratelli Malavisi e Compagno alla Libreria-Agl'Illustri Modenesi.
- Meray, S. L. (1962). Devletler Hukukuna Giriş. Cilt II. İkinci Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Navarrete, M. F. vd. (1842). *Collecion de Documentos Inéditos Par La Historia de España*. Tom. 1. Madrid: La Viuda da Calero.

Öztuna, Y. (1963). *Türkiye Tarihi: Başlangıçtan Zamanımıza Kadar*, Cilt 4-6, İstanbul: Hayat Kitapları.

Pedani-Fabris, M. P. (1994). *I Documenti Turchi Dell'Archivio di Stato di Venezia*. (ed. Alessio Bombaci). Venezia: Ministro per I Beni Culturali e Ambientali Ufficio Centrale per I Beni Archivistichi.

Pitcher, D. E. (2007). *Osmanlı İmparatorluğu'nun Tarihsel Coğrafyası*. (çev. Bahar Tırnakçı). 3. bs. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Sanuto, M. (1969). *I Diarii di Marino Sanuto*. Vol. XL, XLI, XLII, LIV, LVI, LVII, LVIII. (ed. Federico Stefani v.d.). Bologna: Forni Editore.

Tabakoğlu, H. S. (2019). *Akdeniz'de Savaş: Osmanlı-İspanya Mücadelesi*. İstanbul: Kronik Yayınları.

Tracy, J. D. (2002). *Emperor Charles V, Impresario of War*. Cambridge: Cambridge University Press.

Makaleler

Brummett, P. (1990). "Kemal Reis and Ottoman Gunpowder Diplomacy". *Studies on Diplomatic History: The Ottomans in Africa* . Vol. V. İstanbul: The Isis Press, 1-15.

Dökmeci, V. (2020). "Rodos'un Fethi Öncesinde (1499-1520) Akdeniz'deki Hıristiyan Korsanlar". *Tarih İncelemeleri Dergisi*. Cilt XXXV. 1: 63-100.

Erol, B. G. (2012). "Memlûkler Zamanında Kullanılan Gemiler", *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. Cilt 3. Sayı 6. Ordu: Ordu Üniversitesi. s. 175-195.

Isom-Verhaaren, C. (1996). "An Ottoman Report about Martin Luther and the Emperor New Evidence of the Ottoman Interest in the Protestant Challenge to the Power of Charles V". *Turcica, Revue d'Études Turques*. Tome 28. Paris-Strasbourg-Louvain- İstanbul: Éditions Klincksieck, Association pour le Developpement des Études Turques- Éditions Peeters: 299-318.

Lane, F. C. (1973). "Naval Actions and Fleet Organization 1499-1502". *Venice Renaissance* (ed. John Rigby Hale). London: Faber and Faber, 146-173.

Meray, S. L. (1963). "Bazı Türk Andlaşmalarına Göre Korsanlık ve Deniz Haydutluğunun Yasaklanması". *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. Cilt 18. Sayı 3: 105-188.

Salihlioğlu, H. (1963). "Akdeniz'de Korsanlara Esir Düşen Abdi Çelebi'nin Mektubu". *İ.Ü.E.F. Tarih Dergisi*. Cilt XIII. Sayı 17-18: 241-256.

Tabakoğlu, H.S. (2020). "The 1565 Malta Campaign According to Spanish Archival Documents". *Kanûnî Sultan Süleyman ve Dönemi: Yeni Kaynaklar, Yeni Yaklaşımlar-Süleyman the Lawgiver and His Reign: New Sources, New Approaches*, İstanbul: İbn Haldun Üniversitesi Yayınları, 105-124.

Sözlük ve Ansiklopedi Maddeleri

İpşirli, M. (2003). "Lütfi Paşa". *DİA (Diyanet İslam Ansiklopedisi)*. Cilt 27. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, 234-236.

- Kahane, H. vd. (1988). "Corsaro". The Lingua Franca in the Levant: Turkish Nautical Terms of Italian and Greek Origin. 1. Baskı. İstanbul-Ankara-İzmir: Abc Kitabevi A.Ş., 193-196.
- Nutkî S. (2011). Kamûs-i Bahrî Deniz Sözlüğü (1917-1933 Matbaa-i Bahriye). "Karina Etmek", (haz. Mustafa Paltar). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 151.
- Şakiroğlu, M. H. (1993). "Cigalazâde Sinan Paşa". DİA (Diyanet İslam Ansiklopedisi). Cilt 7. İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 525-526.
- Şakiroğlu, M. H. (1997). "Halkulvâdî". DİA (Diyanet İslam Ansiklopedisi). Cilt 15. İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 375-376.